UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Sacrificio Missæ Expedite Celebrando Libri III

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1661

Examinatur doctrina Suarii de promittente minori stipendio Missas num. 57

urn:nbn:de:hbz:466:1-41878

Visual Library

Examinatur Doctrina Suarii de promittente minori stipendio Missas.

57 SEdage, per hanc occasionem, eam Suarii doctrinm num. 51. traditam ducentis exemplum ab eó, qui ob paupertatem, seu necessitatem aliquid invitus paciscitur, expendamus : nam sic facilior ad propositæ Quæstionis solutionem sternetur via.

58. Dico Primò. Qui ob necessitatem cogitur emere triticum pretio injusto, potest alia via se indemnem servare. Ratio est, quia injustè venditor agit, deberq; putare eum, qui ob necessitatem illud emit, vere non consentire tali pretio, ad quod extorquendum, idem venditor nullum titulum habet.

59. Dico Secundò. Famulus, seu operarius, qui ob paupertatem cogitur minori, quàm sit justum pretium suum famulatum vendere, nunc,

nunc, regulariter, in tanta multitudine servorum non [a] potest se occultè indemnem servare, damnumque suum contra Dominum resarcire. Ratio, est, quia dominus damnum patitur causa hujus famuli, ne alium conducat, qui minori pretio serviat, si enim sciret Dominus, quòd hic famulus se occultè resarcire vellet, non de illo, sed de alio in tanta multitudine servorum sese exhibentium, provideret, qua igitur justitia famulus, occultè, à Domino surripiat illud, quod Domino alius remitteret, nisi ipsemet famulus sua fraudulenta exhibitione impediret? Vnde quia famulus hic fuit causa damni emergentis in Domino, obligabitur Dominum indemnem servare, & consequenter ipse famulus indemnem se, contra Dominum, servare non poterit.

[a] *Vide Valerium in Diff. utriusque fori v. locatio. Villaleb. in sum. l. 2. tr. 25. diff. 1. n. 6.*

60 Dixi autem (regulariter in tanta multitudine servorum) nam si quando tale damnum non pateretur Dominus, quia scilicet alium servum minori illo pretio famulantem non inveniisset, non erit famulus sua justa mercede defraudãdus. Ratio est, quia licet infideliter se egerit, mendaciumq; dixerit se contentum esse minori illo pretio, tamen de facto *a* vendidit suum famulatum dignum tanta illa mercede, & ex alia parte posito, quod Dominus voluit famulatum illum emere, se implicitè ad justum pretium obligavit, nec ullum damnum, dum hunc famulum acceptat, patitur, ut supponimus.

61 Quæ num. 59. de servo diximus, vidit ex parte Rebellius, *b* qui fatetur esse injustitiam ex parte famuli, quando deceptio est alicujus momen-

a *Lege Molin. de contr disp. 363. Fagund. de contr. lib. 5. c. 16. Less. l. 2. c. 21, dub. 18.* b *Rebell. 1. p. de obl, Iust. c. 5. §. 15 dub. 10. n. 12.*

momenti, & Dominus non erat illum conducturus, etiam pretio infimo, atque adeò in compensatione diminuendum esse aliquid de justo stipendio, etiam infimo, ratione injuriæ, & damni sequuti Domino, ob illam fraudem. Sed profectò id consequenter non est dictum, nam si fuit vera injuria, (ut Rebellius fatetur,) ex parte famuli, non solum diminuendum aliquid est, sed totus ille excessus, quem Dominus propter illam injuriam cogitur solvere supra id, quod promiserat, debet restitui, seu à famulo non accipi, cùm totus ille excessus sit damnum sequutum Domino propter illam deceptionem injustam, ut jam dicto n. 59. diximus.

62 Dices pro Suario, cum Delugo, [a] posse sibi hunc famulum integrè resarcire; *quia ipse non cogit ullo modo Dominum ad contrahendum.* sed

a Delugo de iust. & iure t. 1. d. 16. sect. 4. §. 2. n. 8.

sed ipse liberè contrahit, & eo ipso vult subire obligationem, quæ intrinsicè inest contractui, ut scilicet fiat cum æqualitate pretii justi. Sicut quando in necessitate petis mutuum promittendo usuram, non decipis injustè mutuantem, nam ipse potest liberè non mutuare: si tamen dat mutuum, eo ipso obligat se ad servandas leges intrinsecas mutui, & ad nõ accipiendum usuram. Quare non debes etiam quoad patrem illi usuras dare propter fraudulentam promissionem, quâ induxisti illum ad mutuum, quia mutuans ad nullam usuræ partem ius acquirere potuit, sed eo ipso quod voluit mutuum dare, voluit servare æqualitatem naturalem intrinsecam mutuo, de cuius intrinseca ratione est dare sine lucro. Sic etiam qui in necessitate vendit infra iustum pretium, non privatur, etiam quoad partem, iure suo ad totum pretium, ad hoc enim voluit se implicitè obligare emptor, eo ipso, quod liberè voluit emere, quod idem in conductione dicendum est, cùm sit eadem prorsus ratio.

63. Hæc

63. Hæc Delugo, quæ certè vera sunt, si solum ipsum contractum emptionis, vel conductionis nudè spectemus: posito enim, quod Dominus servum cõducit, vel emptor mercem emit, se justo pretio emere, vel conducere tacitè consentit, & id locum omnino habet, ut modo diximus, si quando Dominus causa servi, vel emptor causa venditoris nullum damnum patitur; at in casu nostro cum Domnius injustũ damnum patiatur, non conducendo alium servum, qui gratis, vel minori pretio liberaliter serviret, poterit Dominus se cõpensare contra hunc famulum causam damni. Quare famulus potest se rasarcire quantum est ex vi contractus: Dominus quãtum ex vi damni accepti, sed prævalet Dominus, quia ipse damnum patitur à famulo. Sicuti mercator ex vi cotractus mutui non potest exigere quidpiam ultra mutuatam pecuniam; at si à tali mutuo damnum sibi emergit, vel lucrum cessat,

certè non ex vi contractus mutui sed ex vi damni sequuti juxta debitas regulas, quantum sua interest, exigere poterit.

46. Ad exemplum de usurario facilis est responsio: tu enim quando mutuum petis, promittendo usuram, nullo modo es causa injusti damni usurario, nec illum injustè decipis: non enim hic habet jus extorquendi usuram nec à te, nec ab alio: at Dominus habet jus acceptandi famulatum alterius gratis servire volentis, unde injustè decipitur à servo, à cujus mendaci promissione allectus, relinquit illum alium nullo, vel minori pretio servientem. Quid enim est injustè decipere, si hoc non est?

Simile quid dicendum, circa aliud exemplum de vendente infra justum pretium: nam si dictus vendens est causa injusti damni in emente, qui emeret alibi minori illo pretio, vel rem illam sibi forte inutilem non emeret, & deceptus, atque

que adeo invitus emit, non poterit dictus vendens decipiens se resarcire; id enim convincit ratio inducta num. 63.

65. Atque ex his confirmantur ea quæ diximus num. 51. de emente triticum injusto pretio, hic enim non est causa injusti damni in vendente, cum vendens nullum jus habeat vendendi majori illo pretio, jam enim injustum supponimus, & ideo emens poterit contra ipsum, occultè, si aliam viam non habet, sibi compensare.

66. Dico Tertio, in quæstione nostra, de expresse Missam promittente, ob paupertatem, minori stipendio, quam soleat, esse omnino juxta prædicta distinguendum; nam si offerens tenuem eleemosinam inveniret alium (quod ex conjecturis v.g. ex paucitate, & numerositate Sacerdotum, ac petentium Missas, vel simili, colligendum erit) qui minori illo stipendio celebraret, nō poterit Sacerdos se indemnem ser-

vare, applicando offerenti partem fructus Missæ : si non inveniſſet, utique poſſet, & de hoc poſteriore ſolum loquutum eſſe Suarium exiſtimandum eſt: cujus doctrinæ ratio eſt jam dicta, quia nimirum in priori caſu Sacerdos promittens eſt cauſa injuſti damni, in poſteriore non item.

An fructum Missæ ſpecialiſſimum poſſit Sacerdos habita mercede alteri concedere.

67 DVbitabis Nono, an Sacerdos poſſit accipere aliquid plus, quàm ſit juſtum ſtipendium, ex eo, quia fructum, qui ipſius Sacerdotis proprius eſt, & ſpecialiſſimum ſupra §. 1. numer. 3. appellavimus, applicet ei, qui illud plus offert.

Reſpondeo, Aliqui[a] concedunt atque,

a *Molpheſius apud Dian. p. 3. tr. 14. reſ. 4. Tambur. de jur. Abb. t. 2. diſp. 5. q. 9 n. 17. aliiq.*